

deep dive

Uitgave	Categorie	Onderwerp
13	Speeltechniek	Tonale perfectie (<i>pitch</i>)

“Deep Dive” is een periodiek verschijnend e-paper, dat naast de [GuitarJan.com](#) nieuwsbrief, wordt verstuurd aan geïnteresseerden. “Deep Dive” behandelt een specifiek muziektheoretisch onderdeel, dat kan variëren van een akkoorden clinic tot het behandelen van toonladder rariteiten of een gedetailleerde uitleg van een bepaalde solo, of een complex slagritme.

We gaan er voor de “Deep Dive” serie van uit dat je een redelijke muziektheoretische kennis hebt, waarbij onze website [GuitarJan.com](#) je natuurlijk alle studiemogelijkheden biedt.

Tonale perfectie (*pitch*)

In deze “Deep Dive” editie gaan we het verschijnsel tonaliteit (*pitch of pitch of sounds*), als een muzikaal concept, nader bekijken. In feite is *pitch* (we zullen het verschijnsel gemakshalve maar even bij zijn Engelse benaming blijven benoemen) een aanduiding voor hoe hoog of hoe laag een bepaalde toon ten opzichte van een andere toon is. *Pitch* kan ook verwijzen naar een notensequentie, wat we dan melodie noemen, of naar een aantal noten die gelijktijdig worden gespeeld, bijvoorbeeld een akkoord. Dat noemen we dan harmonie. Een cruciaal verbindend element tussen melodie en harmonie is tonaliteit. Tonaliteit in muziek is het in principe organiseren van een melodie of harmonie rondom een grondtoon (*root note*). Daardoor verwijst tonaliteit in principe altijd naar een toonladder, en de interactie en samenhang tussen de aan deze toonladder ontleende melodische en harmonische principes. Als een componist begint met een bepaalde tonaliteit in gedachten, dan heeft die componist meestal wel een idee wat voor gemoedstoestand hij wil uitdrukken, die past bij een gegeven tonaliteit. Als het een vrolijk, opgewekt muziekstuk moet worden, ligt vaak een majeur toonladder voor de hand. Bij weemoedige, wat melancholieke of trieste klanken, past weer beter een mineur tonaliteit. Sommige tonaliteiten/toonladders zijn veelgebruikt in bepaalde soorten muziek, denk aan blues, funk of jazzmuziek. In deze “Deep Dive” besteden we aandacht aan solo-mogelijkheden over een 12-bar blues, in combinatie met verschillende tonale mogelijkheden.

1

Voorbeeld 1 geeft de nodige kleur en dimensie aan je improvisaties en solo's, doordat je de Dorische mode over een 12-bar blues gebruikt, in plaats van de basis mineur of blues pentatonische toonladder. Zouden we een 12-bar blues spelen in A majeur, dan kunnen we een A mineur pentatonisch, of een A blues toonladder gebruiken. De Dorische modus (A - B - C - D - E - F# - G) bevat dezelfde noten als de A mineur pentatonisch (A - C - D - E - G),

maar met twee noten meer dus. De twee extra noten B en F# uit de Dorische toonladder passen prima binnen de A majeur toonladder (A - B - C# - D - E - F# - G#). Het toepassen van een Dorische toonladder is

een prima concept om wat meer kleuring aan je solo te geven, zonder dat je echt van toonladder hoeft te veranderen in je solo. Begin met het spelen van het stijgende deel van de lick als een toonladder, en gebruik dan de noten om een improvisatie over je eigen ideeën te maken. Probeer je solo/improvisatie even tot twee maten te beperken.

2

Voorbeeld 2 is een voorbeeld van solospel over een 12-bar blues, waarbij ieder akkoord afzonderlijk wordt gebruikt. Dit concept noemt men ook wel *“playing over the changes”* (spelen over de veranderingen), en is wat meer een jazz benadering. Gecombineerd met een mineur pentatonisch, blues of Dorische toonladder, heb je ongelooflijk meer keuzemogelijkheden in je solo, terwijl het allemaal heel tonaal blijft klinken. Een gemakkelijke manier om over ieder afzonderlijk akkoord wat te improviseren is het combineren van een dominant 7 arpeggio met mineur pentatonische noten, in een soort *“vraag en antwoord”* concept, of je combineert beide methodes in een twee maten sequentie. Ook hier geldt weer, als je het voorbeeld in de praktijk wilt gebruiken, je in eerste instantie het beste kunt beginnen met de arpeggio’s spelen zoals je deze in het voorbeeld ziet, en dan je eigen muzikale frases er over heen improviseren. Probeer de arpeggio noten te combineren met de mineur pentatonische noten, maar houd je frase simpel: soms is minder meer.

In voorbeeld 3 brengen we de dominant septiem arpeggio benadering naar een ander niveau, door de Mixolydische modus over iedere akkoordverandering te spelen. De Mixolydische modus is de vijfde modus van de majeur toonladder, en het is de modus die perfect past bij een dominant septiem akkoord. Daar alle drie de akkoorden in deze 12-bar blues dominantseptiemakkoorden zijn, kunnen we de Mixolydische modus over iedere akkoordverandering gebruiken. Een blues in A majeur gebruikt bijvoorbeeld de akkoorden A7, D7 en E7. De A Mixolydische modus bevat de noten A - B - C# - D - E - # - G, en D Mixolydisch bevat de noten D - E - F# - G - A - B - C - D, en daarnaast bevat de E Mixolydische modus de noten E - F# - G# - A - B - C# - D. De gemeenschappelijke noten in alle drie de modi zijn A - B - D - E en F#. Als je in de akkoordprogressie dus

verschuift van het A7 naar het D7 akkoord, kun je C# laten oplossen in C, en wanneer je verschuift van A7 naar E7, kun je de G oplossen naar een G#.

3

Musical notation for measures 1-4. The key signature is two sharps (F# and C#). The music is in 4/4 time. Measure 1 starts with a treble clef and a dynamic marking of *mf*. The melody is written on a single staff. The guitar tablature below shows fingerings for the strings: Treble (T), Middle (A), and Bass (B). Measure 1: T (5-7-9), A (5-7-9), B (5-7-9). Measure 2: T (9), A (6-7-9), B (5-7-9). Measure 3: T (7-9-10), A (7), B (5-8). Measure 4: T (5-8), A (5-8-5), B (5-8-5). Chord markings: A7 above measures 1 and 3.

Musical notation for measures 5-8. The key signature is two sharps (F# and C#). The music is in 4/4 time. Measure 5 starts with a treble clef. The melody is written on a single staff. The guitar tablature below shows fingerings for the strings: Treble (T), Middle (A), and Bass (B). Measure 5: T (10-12-14), A (10-12-14), B (10-12-14). Measure 6: T (11-12-14), A (11-12-14), B (11-12-14). Measure 7: T (12-14-15), A (12), B (5-8). Measure 8: T (5-8), A (5-8-5), B (5-8-5). Chord markings: D7 above measure 5, A7 above measure 7.

Musical notation for measures 9-12. The key signature is two sharps (F# and C#). The music is in 4/4 time. Measure 9 starts with a treble clef. The melody is written on a single staff. The guitar tablature below shows fingerings for the strings: Treble (T), Middle (A), and Bass (B). Measure 9: T (12-14-16), A (12-14-16), B (12-14-16). Measure 10: T (10-12-14), A (10-12-14), B (10-12-14). Measure 11: T (5-8), A (5-7), B (5-7). Measure 12: T (5-8), A (5-8-5), B (5-8-5). Chord markings: E7 above measure 9, D7 above measure 10, A7 above measure 11.